

Oponentský posudek na disertační práci JUDr. Michala Říhy na téma: “Fenomén pozdní transpozice v České republice”

I. Význam tématu

Transpozice unijních předpisů do českého práva je jedním ze stěžejních závazků, které Česká republika přijala v důsledku členství v Evropské unii. Je proto s podivem, že toto téma, a zejména otázky spojené s jeho praktickou realizací v rámci legislativního procesu, jsou předmětem odborného zkoumání poměrně zřídka. Z tohoto důvodu doktorská práce JUDr. Michala Říhy stanoví vítaný příspěvek, který ve svém důsledku, může být počátkem napravování současného, jak vyplývá z práce, smutného stavu transpozice unijních předpisů v ČR.

II. Metodologické aspekty

Předložená práce obsahuje komplexní analýzu transpozičního procesu v ČR s elementy srovnávacími. Analýza transpozičního procesu v ČR se opírá o různorodé metody. V první části práce disertant používá metodu kvantitativní analýzy (práce s datovým souborem a dotazníkové šetření), kterou doplňuje analýzou kvalitativní (případová studie). V práci je patrný též interdisciplinární přesah. Striktně právní analýzu dotváří úvahy na pomezí sociologie a politologie. Mnohost metod použitých v práci je jejím kladem, ale může být chápána jako její slabina. Množství témat, jaká disertant v práci otevírá, je v nepoměru k jejímu rozsahu. Sama problematika vztahu evropské a národní identity v rámci legislativního procesu by mohla být samostatným tématem disertační práce.

Kvantitativní analýza se s určitými výhradami ukazuje jako dobrá metoda zkoumání legislativního procesu, ač i ta přináší svá úskalí. Lze například položit otázku, jaký průměr, v souvislosti s délkou projednávání zákonů, disertant považuje za nejdeskriptivnější situaci (tabulka 5, str. 72-73). Po přepočtu vybraných položek se zdá, že má na mysli průměr aritmetický. Nebylo by však na místě použít místo aritmetického (či paralelně s ním) průměr geometrický, který by mohl mít větší vypovídací schopnost?

III. Struktura práce

První kapitola obsahuje zejména pojmové vymezení a popis metod výzkumu. Disertant pracuje se třemi výzkumnými hypotézami, které mají vyjasnit příčiny aktuálního neutěšeného stavu transpozice. V druhé kapitole dochází k vymezení povinností, které plynou pro členský stát z členství v Evropské unii. V třetí kapitole se disertant soustřeďuje na fenomén pozdní transpozice. Vymezuje jeho hranice a také důvody ospravedlňující pozdní transpozici. Kapitoly čtvrtá, pátá a šestá obsahují kvantitativní i kvalitativní analýzu procesu transpozice v České republice, kterou doplňuje již výše zmíněné dotazníkové šetření v kapitole sedmé.

Doslovné citace z odpovědí respondentů uvozující každou kapitolu sice oživují text, ale zároveň ostře kontrastují s následným akademickým textem. Není jasné, jaký byl úmysl autora. Zda šlo pouze o snahu poněkud rozmněnit dost hutný analytický text, či zda v zařazení těchto úryvků je třeba hledat snahu autora o zdůraznění kontrastu mezi právním uchopením procesu transpozice s, diplomaticky řečeno, poněkud lidovým komentářem vzatým přímo z úst jeho vybraných aktérů. Práci rozhodně není možné upřít značnou autenticitu. Je třeba vyzdvihnout, že disertant, mající mnohaletou praktickou zkušenost z fungování parlamentních procesů, odkrývá až bolestný rozpor mezi mezinárodními závazky státu a liknavostí doprovázející jejich vykonávání.

IV. Věcné posouzení

Důkladná znalost zákulisí fungování českého parlamentarismu je nepochybnou výhodou, ze které autor hojně těží. Proto výsledky provedené kvantitativní i kvalitativní analýzy mají praktický přesah.

Závěr práce je poněkud pesimistickým shrnutím současného stavu v souvislosti s povědomím doktoranda, že eventuální návrhy změny, které by mohly zlepšit dost tristní stav transpozice v ČR, jsou nerealistické (např. změna Jednacího řádu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky).

Bohužel se zdá, ač to autor vyslovuje pouze v náznacích, že část odpovědnosti za transpoziční deficit nese z části orgán EU, kterému byla svěřena role strážce smluv.

Permisivní politika, kterou přijala Evropská komise ve vztahu k výkonu její diskreční pravomoci začít řízení proti členskému státu totiž nemotivuje ani Poslaneckou sněmovnu, ani orgány státní správy ke změnám, které by učinily legislativní proces v ČR více efektivní. To dosvědčují i tvrzení respondentů obsažená v kapitole sedmé potvrzující malý vliv hrozby vnějších sankcí na délku projednávání návrhu zákona transponujícího unijní předpis.

V. Závěr

Práce nepochybně vnáší světlo do temných koutů (zejména parlamentní) legislativní praxe a v ní usídlenou politickou laxností i řemeslnou nedokonalostí. Na základě provedeného výzkumu lze souhlasit se závěrem, že Parlament České republiky není ani jediným, ani patrně nejvýznamnějším původcem transpozičního zpoždění. Důvody transpozičního selhání ČR lze spatřovat v mnoha důvodech, na které doktorand poukazuje.

Během obhajoby navrhuji disertantovi položit následující doplňující otázky:

Podle vašeho názoru, co je důvodem obrácené korelace mezi vývojem transpozičního deficitu členského státu EU a vztahem jeho politické reprezentace k Evropské unii? Proč členské státy, jejichž politická reprezentace projevuje spíše zdrženlivý až kritický postoj k EU, mají transpoziční deficit na úrovni unijního průměru (Polsko) až podprůměru (Maďarsko)? Čím si tento jev, na který poukazujete v práci, vysvětlujete?

Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

17.10.2023

doc. JUDr. Jana Plaňavová-Latanowicz, Csc.